

فِيهَا رَحْمَةٌ مِنَ اللَّهِ لَنْتَ لَهُمْ وَ لَوْ كُنْتَ فَظًا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانْفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ فَاعْبُدْهُنَّ

وَ اسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَ شاورهُمْ فِي الْأَمْرِ فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ

چشم انداز

✓ پس از پایان جنگ احد، مسلمانان انتظار داشتند که پیامبر ﷺ به خاطر فرار و سستی آنها در جنگ، به آنها عیبانی شود ولی دیدند که پیامبر ﷺ با ملایمت و مهربانی با آنها روبرو شد و این در تقویت روحی آنها بسیار مؤثر بود و سبب جلب و جذب بیشتر آنها به اسلام شد.

✓ در آیه مورد بحث، پس از بیان اخلاق والا و ملایمت و ملاطفت پیامبر اسلام ﷺ به آن حضرت سه دستور می‌دهد: نخست این که آنها را عفو کن و از تقصیر آنها درگذر ... دوم این که درباره آنها از خدا طلب آمرزش کن تا خدا گناهان آنها را ببخشد ... سوم این که در کارها با آنان مشورت کن. تفسیر کوثر، ج ۲، ص ۲۸۱ تا ۲۸۳

شان نزول

✓ مسلمانانی که در جنگ احد فرار کرده، شکست خورده بودند، در آتش افسوس و ندامت و پشیمانی می‌سوختند. آنان، اطراف پیامبر ﷺ را گرفته و عذرخواهی می‌کردند، خداوند نیز با این آیه، دستور عفو عمومی صادر نمود. تفسیر نور، ج ۱، ص ۶۲۶

واژه شناسی

✓ کلمه «شُورٌ» در اصل به معنی مکیدن شیره گل‌ها توسط زنبور است. در مشورت کردن نیز انسان بهترین نظریه‌ها را جذب می‌کند. مولوی می‌گوید: کاین خردها چون مصابیح، آتوز است بیست مصباح، از یکی روشن تر است

✓ «فَطَّ» در لغت به معنی کسی است که سخنانش تند و خشن است و غلیظ القلب به کسی می‌گویند که سنگدل می‌باشد و عملاً انعطاف و محبتی نشان نمی‌دهد. بنابراین، این دو کلمه گرچه هردو به معنی خشونت است، اما یکی غالباً در مورد خشونت در سخن و دیگری در مورد خشونت در عمل به کار می‌رود. تفسیر نمونه، ج ۲، ص ۱۶۱

حدود و ثغور ملایمت

✓ خدا پیامبرش را به ملایمت با مردم دعوت کرده بود: وَأَخْضُ جَنَاحَكَ لِمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ (شعراء/۲۱۵) البته ملایمت، همیشه مطلوب نیست و در برابر بدخواهان و دشمنان اسلام و کسانی که امیدی بر هدایت آنها نیست باید شدت عمل نشان داده شود تا شر و توطئه آنها دفع گردد و لذا قرآن در مورد چنین افرادی امر به خشونت می‌کند: يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفْرَ وَالْمُنَافِقِينَ وَ الْاَغْلَطْ عَلَيْهِمْ (توبه/۷۳) همچنین درباره زناکارانی که باید به آنها حد بزنند دستور می‌دهد که در موقع اجرای حد، دل‌تان به حال آنها نسوزد: وَ لَا تَأْخُذْكُمْ بِهِمَا رَأْفَةٌ فِي دِينِ اللَّهِ (نور/۲۱) تفسیر کوثر، ج ۲، ص ۲۸۲

تصمیم گیرنده نهایی کیست؟

✓ هرچند که مشورت کردن، فواید بسیاری دارد ولی در مقام تصمیم گیری باید یک نفر تصمیم بگیرد و آن فرمانده یا رئیس یا بزرگ آن جمعیت است و گرنه هرج و مرج، لازم می‌آید. این است که در آیه مورد بحث پس از دستوری که در مورد مشورت با مردم به پیامبر ﷺ

می‌دهد، در پایان اضافه می‌کند که چون تصمیم گرفتی پس بر خدا توکل کن که خدا توکل کنندگان را دوست دارد. یعنی ممکن است در مقام مشورت، نظرات مختلفی داده شود که باید یکی از آنها انتخاب گردد و به پیامبر ﷺ دستور می‌دهد که تو به عنوان رهبر یکی از آنها را انتخاب کن و روی آن تصمیم بگیر و به مرحله عمل بگذار و در عین حال به خدا توکل کن و کارها را به او واگذار نما. تفسیر کوثر، ج ۲، ص ۲۸۴

بحث روایی

✓ در حدیثی از پیامبر اکرم ﷺ نقل شده که فرمود: هیچ کس هرگز با مشورت، بدبخت و با استبداد رای، خوشبخت نشده است. تفسیر نمونه، ج ۳، ص ۱۴۵

✓ علامه مجلسی روایت نموده از حضرت پیغمبر ﷺ که فرمود به جبرئیل: چیست توکل بر خداوند عزوجل؟ جبرئیل گفت: علم به آن که مخلوق ضرر نرساند و نفع ندهد و عطا نکند و منع ننماید ... تفسیر اثنی عشری، ج ۲، ص ۲۸۷

✓ در سخنان علی (علیه السلام) می‌خوانیم: کسی که استبداد را، رأی داشته باشد، هلاک می‌شود و کسی که با افراد بزرگ مشورت کند در عقل آنها شریک شده است. تفسیر نمونه، ج ۳، ص ۱۴۵

✓ در رساله حقوق که از امام سجاده علی بن الحسین (علیه السلام) نقل شده می‌فرماید: حق کسی که از تو مشورت می‌خواهد این است که اگر عقیده و نظری داری در اختیار او بگذاری و اگر در باره آن کار، چیزی نمی‌دانی او را به کسی راهنمایی کنی که می‌داند و اما حق کسی که مشاور توست این است که در آنچه با تو موافق نیست او را متهم نسازد. تفسیر نورالثقلین، ج ۱، ص ۴۰۵

خلاصه بحث

✓ در کنار فکر و مشورت، توکل بر خدا فراموش نشود. «فَتَوَكَّلْ»

✓ ارزش مشورت را با ناکامی‌های موسمی نادیده نگیرید. «وَ شاورهُمْ»

✓ ترمش با مردم، یک هدیه الهی است. «فِيهَا رَحْمَةٌ مِنَ اللَّهِ لَنْتَ لَهُمْ»

✓ رهبری و مدیریت صحیح، با عفو و عطوفت همراه است. «فَاعْفُ عَنْهُمْ»

✓ نظام حکومتی اسلام، بر مبنای محبت و ارتباط تنگاتنگ با مردم است. «حَوْلِكَ»

✓ استغفار پیامبر ﷺ درباره امتش، به دستور خداست. پس مورد قبول نیز هست. «وَ اسْتَغْفِرْ لَهُمْ»

✓ مشورت کردن، منافاتی با حاکمیت واحد و قاطعیت ندارد. «وَ شاورهُمْ ... فَإِذَا عَزَمْتَ»

✓ خطاکاران بشیمان و گنهگاران بپزیده را بپذیرید و جذب کنید. «فَاعْفُ عَنْهُمْ وَ اسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَ شاورهُمْ»

✓ ابتدا مشورت و سپس توکل، راه چاره کارهاست. خواه به نتیجه برسیم یا نرسیم. «شاورهُمْ ... فَتَوَكَّلْ ... إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ»

✓ ظلمی را که به تو کردند، عفو کن: «فَاعْفُ عَنْهُمْ»

✓ برای گناهی که نسبت به خدا مرتکب شدند، طلب آمرزش کن: «وَ اسْتَغْفِرْ لَهُمْ» در مسائل سیاسی اجتماعی، آنان را طرف مشورت خود قرار ده: «وَ شاورهُمْ»

✓ خلاصه مطالب برگرفته از تفسیر نور، ج ۱، ص ۶۲۶ و ۶۲۷ (با اندک جا به جایی در چینش جملات)

با چه کسانی مشورت نکنیم؟!

✓ علی (علیه السلام) می‌فرماید: با سه طایفه مشورت نکن: با افراد بخیل مشورت نکن، زیرا تو را از بخشش و کمک به دیگران باز می‌دارند و از فقر می‌ترسانند. همچنین با افراد ترسو مشورت نکن، زیرا آنها تو را از انجام کارهای مهم باز می‌دارند. و نیز با افراد حریص مشورت نکن که آنها برای جمع آوری ثروت و یا کسب و مقام، ستمگری را در نظر تو جلوه می‌دهند. تفسیر نمونه، ج ۲، ص ۱۴۶

مشورت پیامبر ﷺ با صحابه

✓ هرچند که پیامبر ﷺ از طریق وحی، تغذیه می‌شد و نیازی به مشورت با دیگران نداشت ولی در عین حال، مأموریت پیدا می‌کند که با مسلمانان مشورت کند تا هم به آنها شخصیت داده شود و هم روشی باشد که مسلمانان از آن پیروی کنند و همیشه در کارها با یکدیگر مشورت نمایند، همان گونه که در آیه دیگر مسلمانان را چنین توصیف می‌کند: وَ امْرَهُمْ سُورَى بَيْنَهُمْ (سوری/۲۸) تفسیر کوثر، ج ۲، ص ۲۸۳

✓ در جنگ بدر، لشکر اسلام طبق فرمان پیغمبر ﷺ می‌خواستند در نقطه‌ای اردو بزنند. یکی از یاران به نام «حباب بن منذر» عرض کرد ای رسول خدا ﷺ این محلی را که برای لشکرگاه انتخاب کرده‌اید، طبق فرمان خداست که تغییر آن جایز نباشد و یا صلاحدید خود شما می‌باشد. پیامبر ﷺ فرمود: فرمان خاصی در آن نیست. عرض کرد: اینجا به این دلیل و آن دلیل، جای مناسبی برای اردوگاه نیست. دستور دهید لشکر از این محل حرکت کند و در نزدیکی آب برای خود محلی انتخاب نماید. پیغمبر اکرم ﷺ نظر او را پسندید و مطابق رأی او عمل کرد. تفسیر نمونه، ج ۳، ص ۱۴۲

پیامبر ﷺ در چه اموری مشورت نمی‌کردند؟

✓ گرچه کلمه «الامر» در «شاورهُمْ فی الأمر» مفهوم وسیعی دارد و همه کارها را شامل می‌شود ولی مسلم است که پیامبر ﷺ هرگز در احکام الهی با مردم مشورت نمی‌کرد، بلکه در آنها صرفاً تابع وحی بود. تفسیر نمونه، ج ۲، ص ۱۴۲

توکل به خدا

✓ معنای توکل این نیست که انسان از مسائل و اسباب پیروزی که خداوند در جهان ماده در اختیار او گذاشته است، صرفنظر کند ... بلکه منظور این است که انسان در چهار دیوار عالم ماده و محدوده قدرت و توانایی خود محاصره نگردد و چشم خود را به حمایت و لطف پروردگار بدوزد. این توجه مخصوص، آرامش و اطمینان و

ایستگاه دوم: پرسمان زندگی (زال احکام)

درس ۱۰۰: نماز جماعت (قسمت ششم)

ادامه مباحث اقتدا به امام جماعت

ج) رکعت سوم

۱. در بین حمد یا تسبیحات: چنانچه می‌داند که اگر اقتدا کند برای خواندن حمد و سوره یا حمد تنها وقت دارد، می‌تواند اقتدا کند و باید حمد و سوره یا حمد را بخواند و اگر می‌داند فرصت ندارد، بنابر احتیاط واجب باید صبر کند تا امام جماعت به رکوع رود، سپس به او اقتدا کند.

۲. در رکوع: چنانچه در رکوع اقتدا کند، رکوع را با امام جماعت به جا می‌آورد و حمد و سوره برای آن رکعت ساقط است و بقیه نماز را همان گونه که قبلاً بیان شد به جا می‌آورد.

د) رکعت چهارم

۱. در بین حمد یا تسبیحات: حکم اقتدا در رکعت سوم را دارد و آن گاه که امام

جماعت در رکعت آخر نماز تشهد و سلام می‌نشینند مأموم می‌تواند برخیزد و نمازش را به تنهایی ادامه دهد و می‌تواند نیم خیز بنشیند تا تشهد و سلام امام جماعت تمام شود و سپس برخیزد.

۲. در رکوع: رکوع و سجده‌ها را با امام به جا می‌آورد (اکنون رکعت چهارم امام و رکعت اول مأموم است) و بقیه نماز را همان گونه که گذشت انجام می‌دهد.

وظیفه مأموم در نماز جماعت

✓ مأموم نباید تکبیره الاحرام را بیش از امام بگوید، بلکه بنابر احتیاط واجب تا تکبیر امام تمام نشده، نباید تکبیر بگوید.

✓ مأموم باید غیر از حمد و سوره، همه چیز نماز را خودش بخواند. ولی اگر رکعت اول یا دوم او و رکعت سوم یا چهارم امام باشد، باید حمد و سوره را بخواند و چنانچه فرصت نکند باید حمد را بخواند و سوره را نمی‌خواند.

منبع: کتاب آموزش فقه؛ نوشته محمدحسین فلاح زاده؛ صفحه ۱۷۱

* سید حسنی

- ✓ از جمله علائم ظهور حضرت ولی عصر (عج) خروج «سید حسنی» در روایات ذکر شده است.
- ✓ روایات، او را سیدی خوش سیما و خوش منظر و اصالتاً ایرانی معرفی کرده‌اند.
- ✓ آن چه از روایات استفاده می‌شود این است که او از شیعیان خالص اهل بیت (ع) و در صدد دفاع از حریم اهل بیت (ع) است.
- ✓ در زمانی که مردم در شرایط سختی هستند و ظلم و جور بیداد می‌کند، او قیام می‌کند و مردم هم از قیام او استقبال می‌کنند و مناطقی را فتح می‌کند تا به کوفه می‌رسد و سرانجام با اصحابش به امام زمان (عج) ملحق می‌شوند.

* تقدم و تأخر قیامها در عصر ظهور

از میان قیامهای یمانی، خراسانی و سفیانی کدام یک مقدم است؟

- ✓ قیام یمانی و قیام خراسانی از محتویات می‌باشد، لکن در روایات به قیام خراسانی اشاره شده است که آن قیام نیز با دو قیام یمانی و سفیانی همزمان می‌باشد و از نظر زمانی هر سه قیام در یک سال و یک ماه و یک روز واحد صورت می‌پذیرد.
- ✓ رسول اکرم (ص) فرمودند: خروج سه پرچم سفیانی، خراسانی و یمانی در یک سال واحد و یک روز واحد خواهد بود و در میان آن سه پرچم هیچ پرچمی برهیدایت‌تر از پرچم یمانی نیست. زیرا یمانی به حق دعوت می‌کند.
- ✓ در روایات دیگری از امام باقر (ع) همان مضامین نقل گردیده که حضرت فرمودند که پرچم یمانی، اهدی از سایر پرچم‌هاست و تعلیل آورده‌اند به این جمله: لَأَنَّهُ يُدْعُوکُمْ إِلَى صَاحِبِکُمْ ...

منبع: کتاب ۲۰۰ پرسش و پاسخ پیرامون امام زمان (عج): نوشته سید جعفر موسوی نسب؛ جلد دوم، صفحه ۵۶ و ۵۷

✦ درس چهارم: لطفا نمک گیر نشوید!

- ✓ در اسلام به مصرف متعادل نمک، سفارش شده است.
- ✓ نمک، غذا را خوشمزه و مطبوع می‌سازد و به آن خاصیت می‌دهد.
- ✓ در اسلام مخصوصاً سفارش شده که هنگام شروع و پس از پایان غذا نمک مصرف شود.
- ✓ رسول اکرم (ص) به امیرمؤمنان (ع) فرمودند: «غذایت را با نمک شروع کن و با نمک پایان ده. زیرا کسی که این دستور را مراعات کند از امراض گوناگونی مصون خواهد ماند که بعضی از آنها دیوانگی، جذام و برص است.»
- ✓ **فواید نمک**
- ✓ انتقال پیام‌های عصبی
- ✓ دفع اوره و آمیدها و بعضی مواد دیگر از راه کلیه‌ها
- ✓ **عوارض استفاده از نمک زیاد و غذاهای شور**
- ✓ فشار خون
- ✓ سکتة قلبی
- ✓ پوکی استخوان
- ✓ سرطان معده
- ✓ آسم

✦ ایستگاه چهارم: بایدها و نبایدهای تغذیه

* توصیه‌ها

- ✓ حداکثر میزان نمکی که از طرق مختلف به بدن می‌رسد نباید بیش از ۵ گرم باشد.
- ✓ طبق دستور اسلام، نمک خوردن قبل و بعد از غذا بایستی به مقدار کم انجام شود، یعنی به خیال خاصیت بیشتر نباید نمک زیاد را بر بدن تحمیل نمود، زیرا در خود غذاها مقداری نمک موجود است.
- ✓ برای مزه‌دار کردن غذا تنها از نمک استفاده نکنید و به جای آن از ادویه‌ها و چاشنی‌ها (لیموترش، نارنج و ...) بهره ببرید.
- ✓ از خرید نمک‌هایی که روی بسته بندی آنها کلمه «صنعتی» درج شده است جدا خودداری نمایید.
- ✓ نمک را دور از نور خورشید و حتی الامکان در ظروف چوبی و سفالی نگهداری کنید.

منبع: اسلام پزشکی بی دارو، احمد امین شیرازی، صفحه ۱۱۳ تا ۱۱۶ با اندکی تصرف و تلخیص

✦ ایستگاه پنجم: موریانه‌ها را تار و مار کنید!

* شهید آیت الله مدنی در نطقی که در جمع خبرنگاران ملت داشتند آن هم در سال‌های اول انقلاب، هشدار تکان دهنده‌ای به شخصیت‌های مطرح و انقلابیون آن زمان دادند که امروز عمق آن را بیشتر درک می‌کنیم.

* شهید مدنی با اشاره به ماجرای «یوسف (ع) و زلیخا» در قرآن کریم به آن قسمت داستان اشاره کرد که وقتی زلیخا از عیب‌گیری زنان مصر باخبر شد، آنان را به ضیافتی دعوت کرد و به دست آنان وارد و ترنجی داد و در میان مهمانی به یوسف (ع) دستور داد که وارد ضیافت شود. آمدن یوسف (ع) همان و بریده شدن دست زنانی که ملامتگر زلیخا بودند همان.

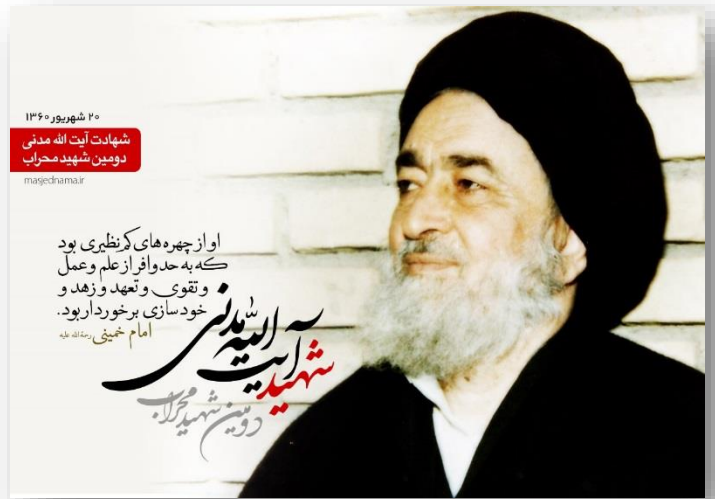
* شهید آیت الله مدنی با گریه دردناک در پشت تریبون ادامه داد: «آقایان! نکنند در محشر و قیامت محمدرضا [پهلوی] جلو ما را بگیرد و بگوید: دیدید شما هم وقتی دستتان ترنج دادند، دستتان را بریدید و مثل من، کاغ نشین و طاغوتی شدید؟»

منبع: موعظه خوبان، سید علی‌رضا ادیبانی و حسین ترابی، ص ۱۶۰

✦ ایستگاه آخر: یک تکلیف «عصر ظهوری»

با عنایت به روایات وارده از حضرات معصومین (ع) و خطرات آشکار برای سلامتی می‌کوشیم از این پس، در حین صرف غذا

از مصرف مایعات خودداری نمایید.

آقایان مسؤول
مراقب «موریانه»هایی باشید
که «پایه های انقلاب ۵۷» را ...